

INVITATION

til national dansk konference for at markere afslutningen af FN-tiåret (2005-2014) for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (UBU)

VI SKAL UDDANNE OS I BÆREDYGTIG OMSTILLING

– et nyt globalt aktionsprogram er vejen videre for
Uddannelse for Bæredygtig Udvikling

+ Fest for ESD (Education for Sustainable Development)

– **Go Sustainable – Go GAP** (Global Action Programme)

Fredag d. 23. januar 2015
på Christiansborg + i Dome of Visions

Oplæg ved:

**Lone Loklindt / Jens Dalsgaard / Jeppe Læssøe / Ulrik Jørgensen /
Marianne Jelved / Else Mathiasen / Charles Hopkins / Ingrid M. Rieser / Uffe Elbæk /
Helen Eriksen / Henrik Gretoft / Helle Gudmandsen / Rebecca Mielonen Rothenborg &
Nanna Falk Christensen / Mads Randbøll Wolff / Kristoffer Tejlgaard /
John Engelbrecht (festtale) / Goodie Goodie = Morten Musicus & Mariane Siem (musik)**

HVAD: Invitation til national dansk konference for at markere afslutningen af FN-tiåret (2005-2014) for **Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (UBU)**, med præsentation af det nye **Global Action Programme (GAP)** on **Education for Sustainable Development (ESD)**.

UBU er en del af den internationale Agenda 21-dagsorden, og via uddannelser skal vi som samfund lære grøn og bæredygtig omstilling!

HVORNÅR / HVOR: **Fredag d. 23. januar 2015 kl. 10.00-23.30**

Konferencen holdes i Fællessalen på Christiansborg (Folketinget) i København – kl. 10.00-17.30
Fest for ESD - aftenarrangementet er i Dome of Visions, ved Den Sorte Diamant – kl. 18.00-23.30

DELTAGERE: **Alle med interesse i uddannelse og bæredygtig udvikling** – såvel elever som lærere, samt politikere og andre policy makers. Konferencen henvender sig således bredt til alle beslutningstagere og undervisere inden for uddannelsesverdenen i Danmark samt til studerende, konsulenter, forskere, græsrodder, organisationer, myndigheder og ansatte i virksomheder.

DELTAGERGEBYR: **Konferencen, koster: 150 kr.** inkl. forplejning under konferencen.

(VÆLG PRIS) **Fest for ESD, koster: 75 kr.** inkl. folkekøkken og musik.

Deltagelse i hele dagen, koster: 200 kr. for både dags- og aftenarrangementet.

Forplejningen er økologisk og leveres af Strö Catering, der driver Mellemfolkeligt Samvirkes Spiseri, samt af Snapsetinget på Christiansborg. Om aftenen er der økologisk folkekøkken ved Øko-Familien. Samt der kan købes øko-drikkevarer i baren i Dome of Visions.

TILMELDING: **Senest mandag d. 19. januar 2015** – læs mere under praktiske oplysninger sidst i programmet.

VI SKAL UDDANNE OS I BÆREDYGTIG OMSTILLING

– et nyt globalt aktionsprogram er vejen videre for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling

PROGRAM - fredag d. 23. januar 2015

10.00-10.45

Ankomst og registrering

• 10.45-12.30 – FN-tiåret (2005-2014)

10.45-11.15

Velkomst og introduktion til konferencen der markere afslutningen for FN-tiåret for UBU

Troels Dam Christensen, koordinator for 92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling

Lars Myrthu-Nielsen, daglig leder, Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis / Øko-net.

Lone Loklindt (RV) formand for Miljøudvalget og Folketingets vært for dagen.

11.15-12.30

Status for tiåret – et tilbageblik på resultaterne fra tiåret, de blokerende barrierer og de fremadrettede muligheder...

Tre oplæg med efterfølgende refleksion og spørgsmål fra salen:
Jens Dalsgaard, generalsekretær for den danske UNESCO-nationalkommission, Undervisningsministeriet

Jeppe Læssøe, professor MSO, Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU) – Forskningsprogrammet Læring for Om-sorg, Bæredygtighed og Sundhed (LOBS), Aarhus Universitet / formand for RCE Danmark (Regional Centre of Expertise on Education for Sustainable Development, Denmark)

Ulrik Jørgensen, professor, centerleder af DIST - Center for Design, Innovation og Bæredygtig Omstilling, Aalborg Universitet København

12.30-13.15

Frokost pause

- uden for Fællessalen; stående lunch og netværk

• 13.15-14.15 – Folkeoplysning og bæredygtig udvikling

13.15-13.45

Folkeoplysningens rolle i omstillingen til et bæredygtig samfund!

Marianne Jelved (RV), kulturminister og kirkeminister
I Danmark ligger folkeoplysningen hos Kulturministeriet, under den nuværende regering, og kulturminister Marianne Jelved er derfor minister for folkeoplysningen. Hun var formand for Kredsen, en tænketank for folkeoplysningen, der var nedsat af Dansk Folkeoplysnings Samråd. Den kom med 8 visioner for folkeoplysningen – men der manglede et klart svar på hvordan vi sikrer bæredygtigheden, også via folkeoplysningen.
Refleksion og spørgsmål fra salen.

13.45-14.15

Grøn dannelse og livsoplysning

Else Mathiassen, højskoleforstander, Vestjyllands Højskole

*Oplysning være skal vor lyst - er det så kun om sivet, -
men først og sidst med folkerøst - oplysningen om livet,-
den springer ud af folkedåd - og vokser som den vugges,-
den stråle i vort folkeråd, - til aftenstjernen slukkes! (Grundtvig 1839)*
"Men vi mangler stadig 'sivet', - den dér natur!"
"Højskolen, - og Grundtvig forestillede sig jo kun at der skulle

være een, var problemrettet. Et projekt: At gøre folket kapabelt til det folkestyre, som var på vej. Men livsoplysning udsprunget af "folkedåd" - eller 'praksis' for at tale nu-dansk - det kniber det tydeligvis stærkt med, og det er ikke fordi der ikke er noget at tage fat på. Så har vi skolen, så har vi også opgaven, og den er trefløjet: Den økologiske udfordring, den eksistentielle og den demokratiske hænger sammen. Alle tre betinger de gensidigt hinanden, og er netop derfor hinandens løsning, - og løsen". Citat fra: Claus Heinberg, Nyhedsbladet Øko-net nr. 4, Sept. 1994

• 14.15-15.30 – Efter FN-tiåret – en international vinkel

14.15-15.10 (på engelsk)

FN-tiåret er nu slut. Hvorfor er ESD blevet vedtaget af nogle lande, men ikke af andre? Efter tiåret fortsætter processen med The Global Action Programme on ESD – hvad er det?

Charles Hopkins, professor, York University, Canada, medlem af UNESCO high-level panel for Education for Sustainable Development

FN-tiåret for ESD er nu slut, og der er udarbejdet nationale rapporter i næsten alle lande samt i mange internationale og nationale institutioner og NGO'ere. Undervisningsministre og ledere er enige om at bygge videre på successen fra tiåret og arbejder på opfølgningen: The Global Action Programme on ESD (GAP).

Professor Charles Hopkins har siden 1987 været en fremtrædende aktør indenfor ESD og ambassadør for Brundtland Kommissionen og selve konceptet bæredygtig udvikling. Han vil holde oplæg om erfaringerne fra FN-tiåret, det nye Global Action Programme og vigtigheden af synergistiske tilgange på både internationale, nationale og lokale niveauer for at kunne lære vores vej til en bæredygtig fremtid. Hans oplæg vil indeholde eksempler på unikke tilgange til at gøre ESD både lokalt relevant og kulturelt hensigtsmæssig, bl.a. med eksempler fra Europa og de nordiske lande. Han vil også præsentere nye resultater fra 18 lande, hvoraf mange ligger højt på PISA-skalaen. Disse resultater indikerer en positiv sammenhæng mellem ESD og kvaliteten af uddannelsen. Oplægget afsluttes med spørgsmål og diskussion.

15.10-15.30 (på engelsk og norsk)

En ungdoms ESD-hilsen fra Japan

Ingrid M. Rieser, CEMUS, Centre for Sustainable Development, Uppsala University, Sverige, præsentere sin videodokumentation fra unges deltagelse ved UNESCO World Confe-

rence on Education for Sustainable Development d. 10.-12. november 2014 i Aichi-Nagoya, Japan.
Find alt om konferencen og dens resultater her:
www.unesco.org/new/en/unesco-world-conference-on-esd-2014/

15.30-16.00

Pause – med kaffe, te og sødt

• 16.00-17.30 – Efter FN-tiåret – i Danmark

16.00-17.20

ESD i Danmark – efter FN-tiåret - hvordan kommer Danmark videre nu?

Vi har bedt nogle af tidens aktive aktører og debattører om at deltage i en afsluttende debat – med hovedspørgsmålet: ”Hvordan kommer Danmark videre med ESD?” – herunder spørgsmål og debat med salen.

Ikke mange kendte til tiåret mens det foregik. Men mange har i perioden, især omkring og efter klimatopmødet COP15 i 2009, arbejdet med at sætte gang i den grønne dagsorden og omstilling. Det havde været oplagt at koble mange af disse initiativer til ESD/UBU, og at alle uddannelser indgik i opgaveløsningen. Men en kobling til ESD er også vigtig for at få en politisk ramme og international platform og dagsorden for ens grønne projekter og bæredygtig udviklingsinitiativer.

Panelet består af:

Uffe Elbæk, MF for Alternativet, tidligere rektor for Kaos Piloterne og tidligere kulturminister under den nuværende Regering

Helen Eriksen, erhvervspsykolog, forfatter og foredragsholder, Going-beyond.dk

Henrik Gretoft, leder for Afdelingen for Bæredygtig Udvikling, Københavns Kommune, og medlem af den nationale inspirationsgruppe for UBU-projektet Grøn Generation

Helle Gudmandsen, kampagneleder, Education for All, IBIS

Rebecca Mielonen Rothenborg og **Nanna Falk Christensen**, elever fra klimaudvalget på Københavns Åbne Gymnasium (KG)

Mads Randbøll Wolff, direktør for det nye Center for Bæredygtighed og Resiliens

17.20-17.30

Afrunding af konferencen ved Øko-net og 92-gruppen.

Efter Christiansborg konferencen er der fest og netværksarrangement for ESD i Dome of Visions, ved Den Sorte Diamant.

17.30-18.00

Pause og gå tur til Dome of Visions ved Den Sorte Diamant.

• Aften-arrangement i Dome of Visions: 18.00-23.30

FEST FOR ESD – Go Sustainable – Go GAP

18.00-18.30

Ankomst og netværk!

Åben øko-bar ved Dome of Visions.

Efter denne markering af ESD på Christiansborg synes vi, at det er på sin plads med en rigtig vinter-øko-fest.

Der er flere grunde: Vi ønsker at fejre ESD og det nye Global Action Programme for ESD! Og så er dagen også Øko-net's 21 års fødselsdag! - 21, et tal, der sender tanker i retningen af den Agenda 21-dagsorden vi arbejder omkring og med.

Det er tre runder af 7 år, der er gået, og de kan deles ind som de 7 gode (Auken), de 7 magre (Fogh) og de 7 med klimakrisen (det store fokus). Øko-net er klar til en runde mere, på mindst 7 år - og især med fokus på UBU/ESD og GAP, samt projekterne GrøntOverblik.dk og Bæredygtig Debat, der kan følges på:

www.FolkeoplysningForFremtiden.dk

HOLD VARMEN - og kom med i kampen for ESD!

OBS: Vi skal være i Dome of Visions, hvor de er i gang med et stort pionerprojekt. Og vi er nogle af de første der holder et større arrangement i Dome of Visions om vinteren! Der vil være fuld fart på flex-ovnen i Domen, og der vil være fuld varme på i kernerummet i domen. Men tag alligevel dit varme tøj på/med, og vær med til at rykke rundt i huset under arrangementet, så alle kommer både i kernen og ude under klimaskærmen! Så kom og giv dit bidrag til en varm aften! Og husk, der kommer også rigtig god dansemusik at holde varmen til! Vel mødt i nye rammer!

18.30-19.45

Økologisk Folkekøkken

19.45-20.00

En præsentation DOME OF VISIONS

Kristoffer Tejlgaard, arkitekt og bagmand
Præsentation af byggeriet og nytænkningen, herunder de bæredygtige visionerne. For Dome of Visions er en hyldelse til byggegælden, pionerånden, den nødvendige ansvarlighed og det vibrerende, sanselige og poetiske liv i byens mellemrum.

20.00-20.45

Bæredygtig eller bare dygtig?

John Engelbrecht, filosof og foredragsholder, holder festtalen der bl.a. vil komme med vinkler på vigtige ESD-Buzzwords som; Bæredygtighed, Læredygtighed og Væredygtighed

20.45-23.30

Goodie Goodie

= Morten Musicus & Mariane Siem

Danse-live-musik for alle aldre!

Dome of Visions er åben til senest kl. 01.30 - Tak for i dag!

Konferencen & ESD-festaftenen er planlagt og arrangeret af:

Øko-net / Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis i samarbejde med 92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling

Konferencen er støttet økonomisk af:

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling, Dansk Folkeoplysnings Samråd & RCE Danmark (Regional Center of Expertise on ESD)

Konferencen anbefales af:

Den danske UNESCO-nationalkommission

Praktiske oplysninger om konferencen + aftenarrangement:

Deltagelse og tilmelding:

Sidste frist for bindende tilmelding er mandag d. 19. januar 2015 på tlf. **62 24 43 24** / e-mail: **eco-net@eco-net.dk**
Ved tilmelding skal deltagergebyret forudbetales ved overførsel til Øko-nets konto i Merkur:

Reg.nr. **8401** konto-nr. **000 102 1494**

eller ved fremsendelse af check til:

Øko-net, Ærtevej 120, Egense, 5700 Svendborg.

Deltagergebyret er (vælg pris): Kun konferencen: **150 kr.** /

Kun fest: **75 kr.** / Hele dagen: **200 kr.**

Ring/mail samtidig ved tilmeldingen:

- dit navn / din stilling / navn på organisation/forening du kommer fra

- din adresse

- dit telefon-nr., e-mail & www-adresse

I ugen op til konferencen fremsendes, pr. mail, en endelig deltagerliste for konferencen og diverse praktisk information, bl.a. om adgangen til Christiansborg. Deltagerlisten kan også bruges til at arrangere fælles rejsekoordinering.

Adresser og rejsevejledning:

• Christiansborg (Folketinget), 1240 København - www.ft.dk
Fra Hovedbanen kan man tage bus 2A og 9A.

Kom i tide, da man skal igennem sikkerhedskontrollen på Christiansborg. Indgangen er fra Rigsdagsgården.

• Dome of Visions har til huse, tæt ved Christiansborg, ved:

Den Sorte Diamant, Det Kongelige Bibliotek
Søren Kierkegaards Plads 1, 1016 København K
www.domeofvisions.dk

Bus 66 fra Hovedbanen (mod Kvæsthusbroen).

Ellers Havnebus: 991 og 992.

Tag dine materialer med:

Under konferencen i Fællessalen og i Dome of Visions vil der blive etableret et udstillingsområde (borde), som alle er velkomne til at medbringe materialer til.

Plancheudstillinger og plakater er også velkomne – ring evt. til sekretariatet for nærmere forhåndsftale (62 24 43 24).

Baggrund for konferencen

– kort historik om Uddannelse for Bæredygtig Udvikling

Første gang uddannelse blev kædet direkte sammen med det internationale arbejde for en bæredygtig udvikling var i 1992. Det skete på Forenede Nationers (FN's) konference for Miljø og Udvikling i Rio de Janeiro. Her skrev man i konferencens slutdokument "Agenda 21" i kapitel 36 disse ord: "Uddannelse er afgørende for at fremme en bæredygtig udvikling og forbedre menneskers evne til at løse miljø- og udviklingsproblemer."

Baseret på en anbefaling fra Verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling (Johannesburg, 2002), besluttede FN's Generalforsamling at dedikere et FN-tiår til Education for Sustainable Development (ESD) (2005-2014) i december 2002. UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) blev udpeget til at koordinere den globale indsats for at gøre uddannelse relevant for imødegå nuværende og fremtidige udfordringer vedrørende bæredygtig udvikling.

Halvvejs gennem tiåret, afholdt UNESCO og det tyske ministerium for uddannelse og forskning, i samarbejde med det tyske UNESCO, den første UNESCO World Conference om Uddannelse for Bæredygtig Udvikling i 2009 i Bonn, Tyskland. Konferencen gjorde status over resultaterne af de første år og gav ny fremdrift til anden halvdel af årtiet.

Der er gennem tiåret gjort store fremskridt for ESD, og potentialet i ESD for at forme en bæredygtig fremtid er fortsat afgørende i en verden med stadig mere komplekse udfordringer for at skabe bæredygtig udvikling. Og ESD fortsætter efter 2014. På FN-konferencen i Japan, november 2014, anerkendte de deltagende lande betydningen af ESD i et slutdokumentet, og forpligtede sig til at styrke ESD efter udgangen af årtiet. Slutdokumentet er Aichi-Nagoya Declaration on Education for Sustainable Development.

The Global Action Programme, GAP, er en opfølgning på FN-tiåret for ESD. GAP vil generere og opskalere ESD under fem prioriterede indsatsområder: **1)** fremme af ESD-politik; **2)** integrering af bæredygtighedspraksis i uddannelsesmiljøer (**hel-institutions tilgang** / whole-institution approaches);

3) at øge kapaciteten af **pædagoger og undervisere** inden for ESD; **4)** styrkelse og mobilisering af **unge** i ESD;

5) opfordring til **lokalsamfund** og kommunale myndigheder om at udvikle lokalt baserede ESD-programmer. UNESCO har opfordret de berørte parter til at fremsætte specifikke bidrag for at lancere GAP, og interessenter fra 80 lande har reageret med 363 forpligtelser.

Historik fra den danske UBU-proces:

Den danske strategi for UBU:

I 2008 lavede Undervisningsministeriet en dansk strategi for UBU, den kan læses her:

<http://pub.uvm.dk/2008/ubustrategi/hel.html>

Åbningskonference for FN-tiåret i Danmark:

Øko-net og 92-gruppen holdt en to dages åbningskonference for FN-tiåret for UBU i marts 2005 på hhv. Christiansborg og Vartov. Se program og opsamling fra konferencen her: www.ubu10.dk/pages/976.asp

Halvvejskonference for FN-tiåret i Danmark:

I 2010 holdt Øko-net og 92-gruppen en halvvejskonference for FN-tiåret på Christiansborg, hvor 92-gruppen sendte 7 anbefalinger om Uddannelse for Bæredygtig Udvikling til regeringen og folketinget, om initiativer i den sidste halvdel af FN-tiåret.

Find programmet for halvvejskonferencen her:

www.ubu10.dk/pages/news.asp?id=23

Og de 7 anbefalinger her:

www.ubu10.dk/pages/news.asp?id=27

Generelle danske UBU-links:

www.ubu10.dk (portal fra Øko-net)

www.rce-danmark.dk (dansk netværk for UBU)

www.balanceakten.dk (koncept og nordisk-kampagne for UBU)

www.ubuportalen.dk (portal fra Undervisningsministeriet)

www.emu.dk/tema/uddannelse-baeredygtig-udvikling (fra UVM)

Se også Øko-net: www.eco-net.dk

& 92-gruppen: www.92grp.dk

